

تحقیق حاضر از نوع توصیفی است که به روش همبستگی اجرا شده به منظور پیش بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس رگه های شخصیت ، تعداد ۱۰۰ دانش آموز پسر سال اول دبیرستان با نمونه برداری تصادفی انتخاب شدند و به پرسشنامه رگه های پنجگانه شخصیتی NEO-FFI (کاستاومک کری، ۱۹۹۲) پاسخ دادند. برای اندازه گیری پیشرفت تحصیلی از معدل امتحانهایی سال سوم راهنمایی استفاده شد. نتایج نشان دادند که پیشرفت تحصیلی با روان آزردهی همبستگی منفی و با برونگرایی ، گشودگی ، مقبولیت و وظیفه شناسی همبستگی مثبت دارد و همچنین مهمترین ویژگی دانش آموزان وظیفه شناسی آنها می باشد.

فصل اول

کلیات

مقدمه

نزدیک به یک قرن است که روان شناسان به صورت گسترده برای شناسایی عوامل پیش بینی کننده پیشرفت تحصیلی تلاش می کنند (بنیه^۱ سیمون^۲، ۱۹۰۵؛ ثرندایک^۳، ۱۹۲۰؛ هریس^۴، ۱۹۴۰؛ الشات و هامکر، ۲۰۰۰ نقل از پرموزیک و فورنهایم، ۲۰۰۳). در حال حاضر نیز بررسی عوامل مختلف مؤثر بر پیشرفت تحصیلی مانند سبک های یادگیری، انگیزشی، پایگاه اقتصادی و اجتماعی در پژوهشهای متعددی مطرح است (لانس بری، استیل، لولند، گیبسون، ۲۰۰۴).

یکی از مهمترین عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی، ویژگی های روانی افراد است در این زمینه کلمیر، دنیلسون و یاستین (۲۰۰۵) بر این باورند که هر فرد برای ورود به اجتماع و در نتیجه رویارویی با موقعیتهای گوناگون و افراد مختلف به ابزارهایی مانند ساختارهای روانی و ویژگیهای شخصیتی مجهز است. این ساختارهای روانی نه تنها تحت تأثیر عوامل مختلفی مانند خانواده، اجتماع، گروه همسالان و غیره قرار دارند، بلکه این عوامل را نیز تحت تأثیر قرار می دهند (باری، لاکي و ارهک، ۲۰۰۷) در شرایط کنونی در جامعه ما پیشرفت و موقعیت تحصیلی هم برای خانواده ها و دانش آموزان و هم برای جامعه از اهمیت بالایی برخوردار است. بنابراین، شناخت جنبه های روان شناختی دانش آموزان و واکنش های آنها در شرایط خاص می تواند همانند یک ابزار کمک آموزشی قدرتمند عمل کند و به افزایش تأثیر ابزارهای آموزشی منجر شود و برای دانش آموز، معلم و نظام آموزشی و پرورش از نظر اقتصادی سودمند باشد (چادهوری و امین، ۲۰۰۶).

¹ - Bine, A

² - Simon, T

³ - Thorndike, E.L.

⁴ - Harris

پژوهشگران دریافته اند که پیشرفت تحصیلی تنها پیامد هوش فردی یا امکانات سخت افزاری موجود در محیط نیست بلکه جنبه های روان شناختی افراد مانند رگه های شخصیت و سبک های یادگیری نیز نقش مهمی دارند (بوساتو، پرنیس، الشات و هامکر، ۲۰۰۰) برای مثال کتل^۵ (۱۹۷۸) نقل از اینفاشه، سانچز، رودریگز، ۲۰۰۱) عنوان می کند که در گستره موفقیت آموزشی نقش شخصیت فراتر از نقش هوش است. افزون بر این، نظام آموزشی و پرورش بسیاری از کشورها سنجش روانی و به خصوص ارزیابی شخصیت افراد را در مقاطع در مدنظر قرار داده است تا بتواند آنان را در موقعیتهای مختلف تحصیلی به خوبی هدایت کند. این براساس در پژوهش حافظه نیز به بررسی تأثیر رگه های شخصیت بر پیشرفت تحصیلی پرداخته شد.

بیان مسئله

آیا رابطه ای بین پنج رگه شخصیت و پیشرفت تحصیلی وجود دارد؟

برای پاسخ به این سؤال پنج رگه بزرگ شخصیت را مورد بررسی قرار می دهیم. این پنج رگه عبارتند از نوروزگرایی^۶، برونگردی^۷، گشودگی^۸، مقبولیت^۹ و وظیفه شناسی^{۱۰}، بنابر تعریف لانس بری، سودارگاس، گییسون ولئونک (۲۰۰۵) نوروزگرایی رگه ای از شخصیت است که ثبات عاطفی بالا و اضطراب پایین در یک سوی پیوستار و در سوی دیگر آن، بی ثباتی عاطفی و اضطراب بالا قرار دارد. مردان و زنان با نمره بالا در نوروزگرایی دارای عواطف غیرمنطقی بیشتر و کم توانی در مهار رفتارهای برانگیختگی وارد ضعف در کنار آمدن با مشکلات هستند. افرادی که نمره های آنها در نوروزگرایی پایین است با برخورداری از ثبات عاطفی، معمولاً آرام، معتدل و راحت هستند و قادرند با موقعیتهای تنیدگی زا بدون آشفتگی با اضطراب مقابله کنند از دیگر ویژگی های افراد با نمره بالا در این رگه اضطراب، خشم (خ صومت^{۱۱})، افسردگی، کمرویی^{۱۲} و آسیب پذیری^{۱۳} است.

6 - Neuroticism
7 - Extraversion
8 - Openness
9 - Agreeableness
10 - Conscientiousness
11 - Anger
12 - Shyness
13 - Vulnerability